

POSTANOWIENIE

31 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 31 sierpnia 2023 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa R.G.

przeciwko J.P.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej J.P.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 18 maja 2022 r., V ACa 175/21,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od pozwanego J.P. na rzecz powoda R.G. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu postanowienia Sądu Najwyższego z 31 sierpnia 2023 r. - tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 18 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację pozwanego J.P. od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z 22 października 2020 r. zasądającego od pozwanego na rzecz powoda R.G. kwotę 240 000 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 1% rocznie za okres od 1 kwietnia 2010 r. do 1 kwietnia 2012 r., odsetkami ustawowymi za okres od 2 kwietnia 2012 r. do 31

grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu pożyczki.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwanego.

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołał się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. W jego ocenie, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych w dalszym ciągu wywołujących rozbieżności w orzecznictwie Sądów i doktrynie prawa, tj. art. 272 w zw. z art. 286 w zw. z art. 289 k.p.c. w zw. z art. 235² § 1 i § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zakresie dotyczącym dopuszczalności przeprowadzenia konfrontacji świadka z biegłym, oceny obu tych środków dowodowych i znaczenia dla rozpoznania sprawy cywilnej oraz konieczności wskazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia oddalenia wniosków dowodowych stron postępowania.

Ponadto, zdaniem skarżącego skarga jest oczywiście uzasadniona, z uwagi na kwalifikowaną postać naruszenia przepisów postępowania widoczną *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej tj.;

- art. 378 § 1 w zw. z art. 327¹ § 1 pkt 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., albowiem Sąd drugiej instancji jest związany zarzutami procesowymi i winien ich zasadność (bezzasadność) wyjaśnić w uzasadnieniu wyroku;

- art. 233 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 381 k.p.c. albowiem Sąd drugiej instancji uzupełniał materiał dowodowy w postępowaniu apelacyjnym i częściowo oddalił wnioski pozwanego, a jego ocena rażąco przekracza zasady logiki;

a także z uwagi na kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego, wynikającego z błędnego niezastosowania:

- art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 5 prawo dewizowe w zw. z art. 9 pkt 4) prawa dewizowego, podczas gdy w sprawie można dopatrzeć się nieważności czynności prawnej w związku z naruszeniem ustawy prawo dewizowe i tym samym sprzeczności czynności z ustawą;

- art. 720 § 1 k.c. w zw. z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. - Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 80, poz. 432) w zw. z art. 4 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17

czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (Dz. U. UE. L. z 2008 r. Nr 177, str. 6 z późn. zm.) w zw. z art. 51a § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 z późn. zm.), w sprawie zaniechano bowiem zbadania prawa właściwego dla oceny skutków cywilnoprawnych stosunków zobowiązaniowych, gdy z okoliczności faktycznych sprawy wynika bezpośrednio, iż umowa pożyczki miała być zawierana i wykonana w (...) i to dodatkowo na cele zakupu nieruchomości, co świadczy o większym związku tej umowy z prawem obcym, a nie polskim.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub

podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć. Nie istnieje przy tym potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (zob. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl.; z 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, niepubl.; z 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl.; i z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.).

Uzasadnienie wniosku nie przekonuje o konieczności przyjęcia skargi do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni art. 235² § 1 i 2 k.p.c. i wyjaśnienie czy sąd oddalając (pomijając) wniosek dowodowy ma obowiązek wskazania podstawy prawnej swojego rozstrzygnięcia, a jeżeli tak, czy uchybienie temu obowiązkowi może mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Kwestia ta była już przedmiotem wyjaśnień Sądu Najwyższego. Przyjęto, że sąd pomijając dowód wydaje postanowienie, w którym jest obowiązany wskazać podstawę prawną tego rozstrzygnięcia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 18 kwietnia 2023 r., I PSKP 12/22, niepubl.). Także w doktrynie nie budzi wątpliwości, że art. 235² k.p.c. zawiera otwarty katalog przyczyn pominięcia dowodów i obliuguje sąd do wydania postanowienia oraz podania podstawy prawnej, która ma umożliwić stronom poznanie stanowiska sądu co do przyczyn nieskuteczności konkretnego wniosku. Kwestia natomiast, czy pominięcie określonego dowodu bez wskazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia, stanowi uchybienie mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy, jest ściśle uzależnione od okoliczności konkretnej sprawy, w której pominięcie dowodu nastąpiło (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Odmierna ocena przez sądy w przytaczanych we wniosku orzeczeniach wpływu tego uchybienia na wynik sprawy nie dowodzi zatem rozbieżności orzecznictwa lecz wynika z indywidualnych uwarunkowań tych spraw.

Brak także podstaw do przyjęcia skargi do rozpoznania celem rozstrzygnięcia mającej budzić poważne wątpliwości i rozbieżności w orzecznictwie kwestii dopuszczalności konfrontowania świadka (biegłego, który sporządził opinię na zlecenie strony), z biegłym sądowym, który wydał opinię na zlecenie sądu).

Konfrontowani mogą być świadkowie, których zeznania przeczą sobie wzajemnie (art. 272 k.p.c.). Zarządzenie konfrontacji jest jednak prawem, a nie obowiązkiem sądu. Jeśli sąd ma jasność co do oceny dowodów nie musi dokonywać konfrontacji (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2002 r., II CKN 473/99, niepubl.). W orzecznictwie dopuszcza się również możliwość konfrontowania biegłych (art. 272 w zw. z art. 289 k.p.c.), a także wyjątkowo świadków ze stroną (zob. orzeczenie Sądu Najwyższego z 26 lutego 1970 r., II CR 10/70, Biul. SN 1970, nr 8-9, s. 153). Konfrontacja biegłych sprowadza się – w przypadku, gdy ich opinie są rozbieżne, a materiał dowodowy nie daje podstaw do oparcia się na opinii jednego z biegłych - do łącznego zbadania opinii biegłych celem wyjaśnienia zachodzących w nich sprzeczności (zob. orzeczenie Sądu Najwyższego z 18 czerwca 1952 r., C 1108/51, NP. 1953, nr 10 oraz wyroki Sądu Najwyższego z 28 sierpnia 2008 r., III CSK 98/08, niepubl. i z 7 października 2020 r., V CSK 546/18, niepubl.)

Wykluczyć natomiast należy możliwość konfrontowania osoby, która na zlecenie strony sporządziła opinię z biegłym sądowym. Osoba ta mogłaby być bowiem jedynie przesłuchana w charakterze świadka, o ile miałaby wiedzę o istotnych w sprawie faktach, a nie jest rolą świadka dostarczanie sądowi fachowych informacji oraz wiadomości w celu ustalenia i oceny okoliczności sprawy. Z uwagi na odmienny charakter tych dowodów brak zatem płaszczyzny do przeprowadzenia konfrontacji, skoro świadek prezentuje przed sądem znane mu fakty, a biegły wydaje opinię na podstawie wiadomości specjalnych.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się także o roli w postępowaniu dowodowym prywatnej ekspertyzy sporządzonej na zlecenie strony, wykluczając możliwość jej potraktowania, jako dowodu z opinii biegłego i dokonanie jej oceny jako dowodu z opinii biegłego. Rzeczą sądu powinno być natomiast rozważenie argumentacji zawartej w tej opinii, która stanowi jedynie stanowisko strony poparte wiadomościami specjalnymi (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2011 r., V CSK 382/10, niepubl.; z 8 czerwca 2001 r., I PKN 468/00, OSNAPiUS 2003, nr 3, s. 64; z 11 lutego 2009 r., III CKN 170/98, niepubl.; z 8 listopada 1988 r., II CR 312/88, GP 1989, nr 11, s. 8; i z 11 czerwca 1974 r., II CR 260/74, niepubl.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy natomiast rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tych wymogów. Sprowadza się do polemiki z poczynionymi przez Sąd Apelacyjny ustaleniami faktycznymi i ich oceną prawną, ograniczając się do przytoczenia ogólnych zastrzeżeń pod adresem zaskarżonego wyroku, przez powtórzenie zarzutów przytoczonych w ramach podstaw skargi, bez wykazania ich rażącego charakteru.

Ponadto, z obowiązku wynikającego z art. 378 § 1 k.p.c. nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu orzeczenia każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone, przed wydaniem orzeczenia (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 24 marca 2010 r., V CSK 296/09, M.Pr.Bank. 2012, nr 4, s. 19; z 26 kwietnia 2012 r., III CSK 300/11, OSNC 2012 r., nr 12, poz. 144; i z 4 września 2014 r., II CSK 478/13, OSNC –ZD 2015 r., nr D, poz. 64). Z motywów zaskarżonego orzeczenia - dzielącego ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Okręgowego - nie wynika by obowiązek ten

nie został w niezbędnym zakresie zrealizowany.

Skarżący przy konstrukcji skargi pominął także, że skarga kasacyjna jest instrumentem prawidłowości stosowania prawa przez sądy, a nie instrumentem kontroli ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia. Nie można zatem przenosić do postępowania kasacyjnego sporów dotyczących stanu faktycznego, gdyż jego ustalenie należy do sądów *meriti*, a Sąd Najwyższy nie ma w tym zakresie żadnych, ustrojowych ani procesowych kompetencji (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 1169/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 139 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2014 r., IV CSK 671/13, niepubl.). Podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie mogą być zatem kwestie dotyczące błędnej - w ocenie skarżącego - oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym dowodu z opinii biegłego, są to bowiem zagadnienia usuwające się od kontroli sądu kasacyjnego. Zasady związania Sądu Najwyższego podstawą faktyczną zaskarżonego orzeczenia skarżący nie respektuje także w podstawach skargi, zarzucając Sądowi Apelacyjnemu wprost naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. O oczywistej zasadności skargi nie przekonuje także pominięcie zgłoszonych przez skarżącego wniosków dowodowych, stwierdzenie bowiem, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy mieści się w kompetencjach Sądu *meriti*.

Równocześnie, uzasadnienie przedstawione przez Sąd Apelacyjny - wyłuszczone w dostatecznym zakresie podstawy faktyczne i prawne zajętego przez ten Sąd stanowiska - nie pozwala stwierdzić oczywistych i rażących uchybień, które mogłyby odpowiadać analizowanej przesłance. Sposób sformułowania wniosku wskazuje, że skarżący traktuje skargę kasacyjną nie jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, a jako instrument pozwalający mu na kwestionowanie niesatysfakcjonującego go rozstrzygnięcia w trzeciej instancji, któremu to celowi postępowanie kasacyjne nie służy.

O oczywistej zasadności skargi nie świadczą też podniesione w niej zarzuty naruszenia prawa materialnego. Kwestia ta nie mogła być *prima facie* oczywista dla każdego prawnika dysponującego podstawową wiedzą w tym zakresie, skoro pozwany reprezentowany w toku postępowania przed Sądami obu instancji przez

profesjonalnego pełnomocnika jej nie podniósł i nie wykazywał okoliczności wskazujących na nieważność umowy i wadliwe zastosowanie w sprawie prawa polskiego, czyniąc to po raz pierwszy w skardze kasacyjnej. Z poczynionych przez Sądy *meriti* ustaleń faktycznych – wiążących Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym - nie można również stwierdzić, że udzielenie pożyczki było związane z prowadzeniem przez pozwanego działalności gospodarczej i wymagało zezwolenia dewizowego, a prawem właściwym dla umowy pożyczki - zgodnie z wolą stron (art. 65 § 2 k.c.), miało być prawo (...).

W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku – akcentująca wybiórczo tylko niektóre elementy stanu faktycznego sprawy - nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie stosowania prawa, których efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 oraz art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800, ze zm.).

[A.T.]

[ms]

